

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΕΘΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΓΙΑ ΤΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ

Νεοφύτου Βάμβα 6, 106 74 Αθήνα
Τηλ: 210 7233 221 , fax: 210 7233 217, e-mail: info@nchr.gr

**Απόφαση σχετικά με την Αναφορά-Αίτηση της «Ιεράς
Συνόδου των Γνήσιων Ορθόδοξων Χριστιανών (Γ.Ο.Χ)
Ελλάδος» για παραβίαση συνταγματικών δικαιωμάτων και
ελευθεριών ***

Η Ιερά Σύνοδος των Γνήσιων Ορθόδοξων Χριστιανών (εφεξής, Γ.Ο.Χ.) απέστειλε στην ΕΕΔΑ εξασέλιδη *αναφορά/αίτηση* (αρ.πρωτ. 140/17.02.04), συντεταγμένη από την πληρεξούσια δικηγόρο της κ. Ι. Καμτσιδου, Επίκ. Καθηγήτρια Συνταγματικού Δικαίου ΑΠΘ. Στην αναφορά περιγράφεται το πρόβλημα σχετικά με την πνευματική λύση του γάμου των Γ.Ο.Χ., έτσι όπως αυτό προκύπτει ως συνέπεια της Γνωμοδότησης αρ. 4/2003 της 20/9/2003 του κ. Προϊσταμένου της Εισαγγελίας Πρωτοδικών Πειραιά.¹

Συνοπτικά, το επίμαχο σημείο της προαναφερθείσας γνωμοδότησης αφορά την εφαρμογή του άρθρου 50 παρ. 2² του Ν. 590/1977 (περι

* Η παραπάνω απόφαση-γνωμάτευση της ΕΕΔΑ υιοθετήθηκε μετά μακρά συζήτηση στην συνεδρίαση της Ολομέλειας της 10^{ης} Ιουνίου 2004. Η αρχική εισήγηση συντάχθηκε από την κ. Χριστίνα Παπαδοπούλου, επιστημονική συνεργάτιδα της ΕΕΔΑ.

¹ Στην αναφορά επισυνάπτονται: αντίγραφο της προαναφερθείσας Γνωμοδότησης, αντίγραφο των αποφάσεων του ΣτΕ 1441/1991 Ολ (περί προϋποθέσεων για την ίδρυση ναών και ευκτηρίων οίκων), και ΣτΕ 2308/2000 Τμ. Ε' (που επιβεβαιώνουν ότι οι Γ.Ο.Χ. αποτελούν γνωστή θρησκεία), αντίγραφο της ΥΑ 103/1998 περί απαλλαγής από τον ΦΜΑΠ (στην βάση της κατάταξης των παλαιοημερολογιτών στην κατηγορία των γνωστών δογμάτων), αντίγραφα παραγγελιών των εισαγγελέων για πνευματική λύση προς τους Μητροπολίτες Γ.Ο.Χ, προγενεστέρων της επίμαχης γνωμοδότησης και τέλος, αντίγραφο του άρθρου 3 του Ν. 60(Ι) του 1994 της Κυπριακής Δημοκρατίας (ως παράδειγμα νομοθετικής ρύθμισης του θέματος των μυστηρίων και ειδικότερα των έγγαμων σχέσεων των Γ.Ο.Χ.). Σημειώνεται ότι **η απόφαση ΣτΕ 1444/91** (ολομ.) [ΤοΣ 1991 σελ. 381-391, με σχόλια Δ. Γρατσιά, Θ. Αραβάνη και Θ. Παναγόπουλου και γνωμοδότηση Φ. Σπυρόπουλου] **έκρινε ότι η θρησκευτική κοινότητα των «Παλαιοημερολογιτών» είναι «διαίτερη»** και δεν βρίσκουν εφαρμογή στην περίπτωση της ούτε οι διατάξεις του ΑΝ 1672/1939, που αφορούν τους ετεροδόξους και ετεροθρήσκους όπως αναφέρει το Ανώτατο Δικαστήριο, αλλά ούτε και εκείνες οι διατάξεις που αφορούν την ανέγερση ναών της Ανατολικής Ορθόδοξου Εκκλησίας (Ν. 590/1977).

Καταστατικού Χάρτη της Εκκλησίας της Ελλάδος) και επιχειρεί να δώσει κατευθύνσεις ως προς τον χειρισμό -από τους εισαγγελείς- των υποθέσεων διαζυγίων μεταξύ ορθοδόξων, μεταξύ ετεροδόξων ή ετεροθρήσκων και μεταξύ παλααιομερολογιτών. Για αυτή την τελευταία κατηγορία, ο κ. Προϊστάμενος της Εισαγγελίας, επιχειρώντας να θεμελιώσει την άποψή του, προβαίνει σε μία σειρά από εκτιμήσεις που μπορούν να προκαλέσουν διαδικαστικές δυσχέρειες στους ενδιαφερομένους να λύσουν πνευματικά τον γάμο τους παλααιομερολογίτες. Υποστηρίζει την άποψη ότι η διαφωνία μεταξύ Ανατολικής Ορθόδοξου Εκκλησίας και παλααιομερολογιτών δεν είναι δογματικής φύσεως, κάνει διάκριση ως προς την εγκυρότητα των τελεσθέντων από παλααιομερολογίτες κληρικούς μυστηρίων ανάλογα με τον τρόπο απόκτησης της ιεροσύνης, και χαρακτηρίζει ως ανυπόστατα (συμπεριλαμβανομένων και των γάμων) όσα εκ των μυστηρίων ιερολογούνται από «παρατύπως» χειροτονημένους κληρικούς. Και καταλήγει σε μια κατηγοριοποίηση των περιπτώσεων διαζυγίων, δίνοντας κατευθύνσεις ως προς το σε ποία εκκλησιαστική αρχή οφείλει ο εισαγγελέας που επιλαμβάνεται της υπόθεσης, να κοινοποιήσει -τη αιτήση του έχοντος έννομο συμφέρον- αντίγραφο της αμετακλήτου δικαστικής απόφασης δια της οποίας λύεται ο γάμος δια διαζυγίου.

Από την έκδοση αυτής της γνωμοδότησης και μετά, οι εισαγγελείς έπαψαν (ενώ, όπως πιστοποιείται από σχετικά συνημμένα αντίγραφα εγγράφων, πριν την επίμαχη γνωμοδότηση το έπρατταν) να κοινοποιούν την δικαστική απόφαση προς τον αρχιερέα Γ.Ο.Χ., και αντ' αυτού την κοινοποιούν προς τον αρχιερέα της Εκκλησίας της Ελλάδος.

² Άρθρο 50 παρ. 2: «Καταστάσης αμετακλήτου της δικαστικής απόφασης δι'ης ...λύεται ο γάμος δια διαζυγίου, ο παρά τω εκδόντι την αμετάκλητον απόφασιν δικαστηρίω εισαγγελεύς κοινοποιεί, τη αιτήσει του έχοντος έννομον συμφέρον, αντίγραφον ταύτης εις τον εκδόντα την άδειαν του γάμου Αρχιερέα...».

Η συγκεκριμένη κοινότητα Γ.Ο.Χ.,³ εκτιμά πως «η γνωμοδότηση αυτή θίγει ευθέως την θρησκευτική ελευθερία» τους, «καθώς αφενός υπάγει σε έλεγχο των κρατικών οργάνων και ειδικότερα των Εισαγγελέων της χώρας την κανονικότητα των θρησκευτικών λειτουργιών της Εκκλησίας των Γ.Ο.Χ., αφετέρου παραβιάζει την θρησκευτική συνείδηση των παλαιοημερολογιτών και καθιστά αδύνατη την απόλαυση και άλλων συνταγματικών δικαιωμάτων τους». Εν κατακλείδι, ζητά από την ΕΕΔΑ να «εκδώσει...Πόρισμα με το οποίο να διαπιστώνεται η παραβίαση των προαναφερομένων συνταγματικών δικαιωμάτων και ελευθεριών μας, ώστε να ανακληθεί η υπ' αριθμόν 4/2003 της 20/9/2003 Γνωμοδότηση του κ. Προϊσταμένου της Εισαγγελίας Πρωτοδικών Πειραιά».

1. Η ουσία του θέματος που εγείρει η αναφορά των Γ.Ο.Χ., εμπίπτει κατ' εξοχήν στην προβληματική του συστήματος που διέπει τις σχέσεις του Κράτους και της Εκκλησίας της Ελλάδος, και το οποίο δημιουργεί διαπιστωμένες συναλληλίες εξουσιών και αρμοδιοτήτων (όπως εν προκειμένω, η ισοκυρία πολιτικού και θρησκευτικού γάμου, και τα αναφεύμενα εξ αυτής θέματα). Αυτό με την σειρά του προκαλεί

³ Σημειώνεται ότι στην Ελλάδα λειτουργούν περισσότερες από πέντε διαφορετικές ομάδες Παλαιοημερολογιτών, ενώ όλες αυτοπροσδιορίζονται ως 'Γ.Ο.Χ.'. Για την Εκκλησία της Ελλάδος, ο παλαιοημερολογιτισμός είναι μία διοικητική διαφορά που κατέληξε σε μια ανταρσία κατά της δικαιοδοσίας της, και που καθιστά τους κληρικούς και τους οπαδούς του, αποκομμένους και παρασυνάγωγους, πάντως όχι αιρετικούς. Για τους Παλαιοημερολογίτες, η διαφορά είναι ουσιαστική και αφορά το δόγμα και όχι μόνο τους τύπους. Το νέο ημερολόγιο ακολουθούν σήμερα οι Εκκλησίες Κων/λεως, Αλεξανδρείας, Αντιοχείας, Ρουμανίας, Βουλγαρίας, Κύπρου, Ελλάδος, Αλβανίας, Πολωνίας, Τσεχίας και Σλοβενίας. Ενώ το παλαιό ημερολόγιο το ακολουθούν οι Εκκλησίες Ιεροσολύμων, Ρωσίας, Σερβίας, Γεωργίας και το Άγιον Όρος, παρ' ότι αυτό ανήκει στο Οικουμενικό Πατριαρχείο, που ακολουθεί το νέο Ημερολόγιο. Τέλος, είναι ιδιαίτερα σημαντικό να αναφέρουμε στο σημείο αυτό ότι, παρά την συνοδική υιοθέτηση του νέου ημερολογίου από τις πρώτες έντεκα εκκλησίες, δεν υπήρξε διαταραχή στις Κανονικές τους σχέσεις με τις τελευταίες τέσσερις και το Άγιο Όρος, που κράτησαν το παλαιό Ημερολόγιο. Προβλήματα προκύπτουν μόνο όσον αφορά τις σχέσεις με τις εκκλησίες που δεν αποδέχονται την εξουσία της Εκκλησίας της Ελλάδος. Πρέπει, ωστόσο να σημειωθεί, ότι κάποιες από τις «αντικανονικές» –για την Εκκλησία της Ελλάδος- παλαιοημερολογητικές εκκλησίες, διατηρούν συχνά στενούς δεσμούς με τις «κανονικές» τέσσερις που προαναφέρθηκαν. Όσον αφορά τον αριθμό των παλαιοημερολογιτών, αυτός κυμαίνεται μεταξύ 100.000 και 1,5 εκατ. (ανάλογα με την πηγή). Τέλος, δεν είναι άσκοπο να αναφερθεί πως, παρά την «γκρίζα ζώνη» στην οποία λειτουργούν οι παλαιοημερολογίτες όσον αφορά την αναγνώρισή τους αυτό δεν εμποδίζει ορισμένους πολιτικούς να τους προσφέρουν την προστασία τους στην εκλογική τους περιφέρεια (για προφανείς λόγους). Αλλά και οι πολιτειακοί φορείς έχουν μία, συχνά, απρόβλεπτη και χωρίς συνοχή στάση απέναντι τους: άλλοτε υψώνουν γραφειοκρατικά εμπόδια (όπως πχ. στο θέμα που διερευνάται σε αυτή την εισήγηση), και άλλοτε διευκολύνουν: το ΥΕΑ στην απαλλαγή των κληρικών και μοναχών από την στράτευση, το ΥΠΕΣΔΔΑ στην καταχώριση των μυστηρίων στα ληξιαρχεία, κλπ.

θεσμικές συγχύσεις και ασαφείς ρυθμίσεις, που επηρεάζουν και την προσωπική κατάσταση των πολιτών. Ακόμη, μέσα στο ίδιο πλαίσιο, δημιουργούνται αντιθέσεις και διελκυστίνδες, που ενίοτε φτάνουν και μέχρι την σύγκρουση εκκλησιαστικής και πολιτειακής εξουσίας.

Η θεματική των θρησκευτικών ελευθεριών έχει ήδη απασχολήσει την ΕΕΔΑ, και σχετικά με αυτή, η Επιτροπή παραπέμπει στην Απόφασή της με τίτλο, «Προτάσεις της για θέματα θρησκευτικής ελευθερίας» που εγκρίθηκαν ομόφωνα στην Ολομέλεια της 1^{ης} Μαρτίου 2001 (βλ. Ετήσια Έκθεση ΕΕΔΑ 2001). Εκεί θίγονται: το ζήτημα του προσηλυτισμού, τα εμπόδια στην ίδρυση ναών και ευκτηρίων οίκων, ζητήματα σχετικά με την αντιμετώπιση της μουσουλμανικής μειονότητας της Θράκης, αλλά και σχετικά με την απαγόρευση των διακρίσεων σε βάρος θρησκευτικών κοινοτήτων. Σχετικές είναι και οι Αποφάσεις της ΕΕΔΑ για την αναγραφή του θρησκευόμενου στις ταυτότητες (13.7.2000, βλ. Ετήσια Έκθεση ΕΕΔΑ 2000) και για την αποτέφρωση των νεκρών (7.12.2000, βλ. Ετήσια Έκθεση ΕΕΔΑ 2001). Πιο πρόσφατα, η Ολομέλεια της Επιτροπής εξέδωσε απόφαση σχετικά με την καταγγελία της «Επιτροπής δια την αναγνώριση της Ελληνικής θρησκείας του Δωδεκαθέου» για παραβίαση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων (25.9.2003, βλ. Ετήσια Έκθεση ΕΕΔΑ 2003).

2. Αναφορικά με το ειδικό ζήτημα της λύσης του γάμου, το θέμα φέρει στην επιφάνεια τους δισταγμούς της πολιτείας να ορίσει ένα νομικό πλαίσιο για την κατοχύρωση της νομιμότητας των Γ.Ο.Χ. Η «οχύρωση» των εισαγγελέων πίσω από την προαναφερθείσα γνωμοδότηση του Προϊσταμένου της Εισαγγελίας, έστω και αν αυτή δεν έχει δεσμευτικό χαρακτήρα, αποτελεί ένα παράδειγμα των προβλημάτων που προκύπτουν από την απουσία ξεκάθαρα νομικού πλαισίου.
3. Το θέμα αρμόζει να εξεταστεί υπό το πρίσμα της ισχύος -ή όχι- των άρθρων 49 και 50 του Ν. 590/1977 (περί Καταστατικού Χάρτη της Εκκλησίας της Ελλάδος). Οι διατάξεις αυτές είχαν εκδοθεί υπό το κράτος του προϊσχύοντος Αστικού Κώδικα (άρθρο 1367 ΑΚ)⁴ που

⁴ Σύμφωνα με το προϊσχύον άρθρο 1367 ΑΚ, «Ο γάμος τελείται...είτε με ιερολογία από ιερέα της ανατολικής ορθόδοξης εκκλησίας, είτε από λειτουργό άλλου δόγματος ή

προέβλεπε την υποχρεωτική ιερολογία για την σύναψη γάμου. Ως εκ τούτου, η ολοκλήρωση της διαδικασίας λύσης του γάμου απαιτούσε, σύμφωνα με τις ανωτέρω διατάξεις, και την πνευματική λύση του γάμου, μετά την υποχρεωτική κοινοποίηση του διαζευκτηρίου από τον αρμόδιο εισαγγελέα προς τον αρχιερέα της Εκκλησίας που είχε ιερολογήσει το μυστήριο. Ωστόσο, με την κατάργηση της υποχρεωτικής ιερολογίας για την τέλεση του γάμου το 1983, οι ανωτέρω διατάξεις του Ν. 590/1977, πρέπει να θεωρηθούν καταργηθείσες σε ό,τι αφορά τις διοικητικής φύσεως ρυθμίσεις της λύσης του γάμου, ενώ παραμένουν σε ισχύ σε ό,τι αφορά την πλευρά της αμιγώς πνευματικής λύσης του γάμου. Κατ' αυτήν την έννοια, η καθιέρωση του πολιτικού γάμου δίνει ουσιαστικά λύση στο πρόβλημα, ούτως ώστε η εισαγγελική κοινοποίηση του διαζευκτηρίου στην Εκκλησία, να μην αποτελεί *sine qua non* προϋπόθεση για την λύση του γάμου από δικαιοκλή πλεύρας. Σε περίπτωση, πάντως, κατά την οποία οι συγκεκριμένες διατάξεις ήθελαν θεωρηθούν ότι είναι σε ισχύ, τότε πράγματι τίθεται το ζήτημα, σε ποιόν αρχιερέα θα πρέπει ο εισαγγελέας να κοινοποιήσει το διαζευκτήριο. Στο σημείο αυτό προκύπτει ζήτημα του συνταγματικά κατοχυρωμένου δικαιώματος των Γ.Ο.Χ. να απολαμβάνουν τα ατομικά και πολιτικά τους δικαιώματα ανεξάρτητα από τις θρησκευτικές τους πεποιθήσεις και να τελούν ανεμπόδιστα και υπό την προστασία των νόμων τα σχετικά με την λατρεία του δόγματός τους.⁵ Στο συμπέρασμα αυτό οδηγεί η εξέταση του θέματος, δεδομένου ότι η εν λόγω θρησκευτική κοινότητα –παρά τον κατακερματισμό της- συνιστά «γνωστή» θρησκεία (ή, καλύτερα, «ιδιαιτέρη» θρησκευτική κοινότητα) υπό το φως του άρθρου 13 παρ. 2 του ελληνικού Συντάγματος, και θρησκευτική ή φιλοσοφική πεποίθηση, υπό το φως του άρθρου 9 της

θρησκείας γνωστού στην Ελλάδα... Οι προϋποθέσεις της ιεροτελεστίας και κάθε θέμα σχετικό με αυτήν διέπονται από το τυπικό και τους κανόνες του δόγματος ή του θρησκείας σύμφωνα με το οποίο γίνεται η ιεροτελεστία». Ενώ το άρθρο 1371 ΑΚ (περί γάμου μεταξύ ετεροδόξων ή ετεροθρήσκων) ορίζει πως «...η ιεροτελεστία γίνεται όπως απαιτεί το δόγμα ή το θρήσκευμα...αν είναι αναγνωρισμένο στην Ελλάδα». Ακόμη, σύμφωνα με το άρθρο 49 παρ. 1 του Ν. 590/1977 (περί καταστατικού χάρτη της Εκκλησίας της Ελλάδος), «η ιερολογία του γάμου τελείται μετά προτέραν έγγραφον άδειαν του Αρχιερέως του τόπου τελέσεως». Στην διαδικασία για την πνευματική λύση του γάμου, αναφέρεται το άρθρο 50 του Καταστατικού Χάρτη (βλ. ανωτέρω σημ 2).

⁵ Άρθρο 13 παρ. 1 και 2 του Συντάγματος.

Ευρωπαϊκής Σύμβασης Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και 18 του Διεθνούς Συμφώνου για τα Ατομικά και Πολιτικά Δικαιώματα. Στην περίπτωση λοιπόν, και μόνον, που οι εν λόγω διατάξεις του Ν. 590/1977 θεωρηθούν ότι είναι σε ισχύ, τότε και μόνο πρέπει να αναγνωρισθεί στους Γ.Ο.Χ. το δικαίωμα να ζητήσουν η κοινοποίηση του διαζευκτηρίου τους να γίνει προς τον αρχιερέα της δικής τους Εκκλησίας.

4. Πάντως η ΕΕΔΑ, κάνοντας την διάκριση μεταξύ της πρώτης υπόθεσης εργασίας -ότι οι εν λόγω διατάξεις θεωρούνται αυτοδικαίως καταργηθείσες-, και της δεύτερης -ότι είναι σε ισχύ-, προκρίνει την πρώτη.
5. Επίσης, διαπιστώνεται -όπως εξάλλου επισημαίνεται και στην αναφορά των Γ.Ο.Χ.- το νομικό παράδοξο που προκύπτει από την γνωμοδότηση του Προϊσταμένου της Εισαγγελίας Πρωτοδικών Πειραιά: η αναγνώριση της αρμοδιότητας των εισαγγελέων, αφενός να κρίνουν την εγκυρότητα ενός γάμου (ανάλογα με την εκτίμησή τους για την νομιμότητα της χειροτονίας του κληρικού που τον ιερολόγησε), και αφετέρου να χαρακτηρίζουν ως *ανυπόστατο* έναν γάμο που ουδέποτε αμφισβητήθηκε ούτε ακυρώθηκε, έχει ήδη παραγάγει έννομες συνέπειες, έχει καταχωριστεί στο ληξιαρχείο και έχει λυθεί με αμετάκλητη δικαστική απόφαση (πράξεις από τις οποίες τεκμαίρεται ότι αυτός είναι υποστατός).
6. Υπό το φως αυτών των στοιχείων, η ΕΕΔΑ διατηρεί τις επιφυλάξεις της ως προς το αν η προκείμενη εισαγγελική πρακτική συνάδει με τη συνταγματική και διεθνή προστασία της θρησκευτικής ελευθερίας. Η ελεύθερη άσκηση της θρησκευτικής λατρείας, επειδή απολαύει ειδικών εγγυήσεων, μάλλον εμποδίζεται από πρακτικές που εμμέσως αποδίδουν σύμφυτη παραβατικότητα στα μειονοτικά δόγματα ή θρησκευόμενα, ή στις θρησκευτικές κοινότητες που αποτελούν «ιδιαίτερη περίπτωση», όπως οι Γ.Ο.Χ.

Πάντως, και παρά τις ανωτέρω παρατηρήσεις, πρέπει να αναγνωρισθεί, ότι για περιπτώσεις όπως η διερευνώμενη δεν είναι άμοιρες ευθυνών οι ρυθμίσεις (ή η απουσία αυτών), που

αντιμετωπίζουν με καχυποψία όλες τις θρησκείες -η/και δόγματα και θρησκευτικές κοινότητες- πλην της επικρατούσης. Τέτοιες ρυθμίσεις συντελούν στο να διαμορφώνεται ένα ασαφές πλαίσιο, μέσα στο οποίο εγκλωβίζεται η διοίκηση, αδυνατώντας να κατανοήσει την άμεση κανονιστική ισχύ του Συντάγματος και των διεθνών συμβάσεων, και τελικά, επιβάλλοντας αυστηρές ή και απαγορευτικές προϋποθέσεις στην άσκηση των θρησκευτικών ελευθεριών των πολιτών που δεν ανήκουν στην Ανατολική Ορθόδοξη Εκκλησία.

7. Συνεπώς, η ΕΕΔΑ γνωματεύει και προτείνει:

α) Εφόσον η θρησκευτική λύση του γάμου δεν επιφέρει καμία επίπτωση στην νομιμότητα της νομικής λύσης του, παρέλκει και η οποιαδήποτε κοινοποίηση προς οποιαδήποτε εκκλησιαστική αρχή εκ μέρους του Εισαγγελέα.

β) Συμβουλεύει τα αρμόδια Υπουργεία να λάβουν τις νομοθετικές πρωτοβουλίες για την κάλυψη των νομικών κενών, αναφορικά με το *status* των Γ.Ο.Χ, υπό το φως των συνταγματικών και διεθνών επιταγών, ούτως ώστε να αντιμετωπιστούν όλα τα σχετικά με αυτούς θέματα. Κατά την άσκηση αυτών των νομοθετικών πρωτοβουλιών, οι αρμόδιοι φορείς θα πρέπει να συνεκτιμήσουν τόσο τις δεδομένες ενστάσεις περί της συνταγματικότητας των ισχυουσών ρυθμίσεων, όσο και τη δυσκαμψία που αυτές επιφέρουν στη νοοτροπία και πρακτική της Διοίκησης επί θεμάτων θρησκευτικής ελευθερίας.

γ) Απαντά στην αιτούσα Ιερά Σύνοδο Γ.Ο.Χ ότι, βάσει του ιδρυτικού της νόμου (Ν. 2667/1998), η ΕΕΔΑ δεν παρέχει έννομη προστασία, και δεν μπορεί να εκδώσει Πόρισμα περί της ανακλήσεως της υπ' αριθμόν 4/2003 της 20/9/2003 Γνωμοδότησης του κ. Προϊσταμένου της Εισαγγελίας Πρωτοδικών Πειραιά. Ωστόσο, οι έχοντες έννομο συμφέρον μπορούν ενδεχομένως να στραφούν στην ελληνική ή/και στην ευρωπαϊκή δικαιοσύνη.

Αθήνα, 10 Ιουνίου 2004